

İÇİNDEKİLER

1.	SEKTÖRLER	1
1.1.	Mermerin Başkenti Afyonkarahisar	1
1.2.	Hayvancılık ve Hayvansal Mamulleri Sektörü	1
1.3.	Sanayi	1
1.4.	Seracılık	2
1.5.	Termal Turizmin Başkenti Afyonkarahisar	2
2.	AFYONKARAHİSAR DIŞ TİCARETİ	3
3.	TÜRKİYE- NİJERYA DIŞ TİCARETİ	9
3.1.	Türkiye- Nijerya Dış Ticaret	9
3.1.1.	Türkiye'nin Nijerya'ya İhracatı	9
3.1.2.	Türkiye'nin Nijerya'dan İthalatı	10
4.	Afyonkarahisar- Nijerya Dış Ticareti	10
4.1.	Afyonkarahisar'ın Nijerya'ya İhracatı	10
4.2.	Afyonkarahisar'ın Nijerya'dan İthalatı	10

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:	Afyonkarahisar İhracat Değişimi 2016/2017(\$)	4
Tablo 2:	Yıllar İtibariyle Afyonkarahisar İhracat ve İthalat Değişimi 2018 (Milyon \$)	4
Tablo 3:	İllerin 2018 Yılı İhracat Sıralaması (1000 \$)	5
Tablo 4:	2018 Yılı Afyonkarahisar En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (1000 \$)	5
Tablo 5:	2018 Yılı Afyonkarahisar En Çok İhracatı Yapılan İlk 10 Sektör (1000 \$)	6
Tablo 6:	Yıllar İtibariyle Yumurta İhracat Tutarı (\$)	6
Tablo 7:	2005-2017 Türkiye ve Afyonkarahisar Doğaltaş İhracatı (\$)	7
Tablo 8:	2015-2016-2017 Yılı Madencilik Ürünleri İhracat Sıralaması İllere Göre (1000 \$)	7
Tablo 9:	2018 Yılı En Çok Haşhaş İhracatı Yapan İlk 10 İl	8
Tablo 10:	Afyonkarahisar İhracatçı Firma Sayısı	9
Tablo 11:	2018 Yılı Türkiye'den Nijerya'ya En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Sektör (1000 \$)	9
Tablo 12:	Türkiye'nin Nijerya'dan En Fazla İthalat Yaptığı İlk 5 Sektör	10

1. SEKTÖRLER

İlimiz, yolların buluşma noktasında doğal ve kültürel zenginlikleriyle bir turizm merkezi olmasının yanı sıra önemli bir ticaret şehridir. Sektör çeşitliliği bakımından birçok zenginliğe sahip olan ilimizde; doğaltaş başta olmak üzere, gıda, hayvancılık, toprak sanayi, termal turizm ve seracılık önde gelen sektörlerdir.

1.1. Mermerin Başkenti Afyonkarahisar

Dünyanın en zengin mermer yataklarının bulunduğu Alp Kuşağı'nda yer alan Türkiye, önemli mermer rezervine sahiptir. Bu rezervin dikkat çeken bir kısmı ilimizde bulunmaktadır. Yaklaşık 3 bin yıldır mermercilik yapılan ilimizde, bölgenin zengin ocaklarından çıkarılan mermer blokları, binlerce yıldır şehrimizde işleniyor ve gerek ülkemizin gerekse dünyanın birçok ünlü eserine doğal estetik değer katmaya devam ediyor. 2017 yılında 115 ülke ile dünyanın birçok yerine ihraç edilen Afyon mermeri, ilimiz ekonomisine büyük katkı sağlıyor. 2018 yılında ülkemizin gerçekleştirdiği 1 milyar 767 milyon dolarlık doğaltaş ihracatın yaklaşık %9,6'ında, yani 184 milyon dolarında Afyonkarahisar imzası bulunuyor.

Ayrıca, ilimiz firmaları tarafından imal edilen fakat ihracat yapmak üzere başka firmalara satışı gerçekleştirilen ihraç kayıtlı teslimlerimiz ise yıllık yaklaşık 60 milyon dolar seviyesindedir. Bu açıdan bakıldığında, ilimizin Türkiye doğaltaş ihracatına yıllık yaklaşık 244 milyon dolarlık katkı yaptığı görülüyor.

1.2. Hayvancılık ve Hayvansal Mamulleri Sektörü

Afyonkarahisar'ın ekonomisine soluk veren bir diğer alan ise yumurtacılık sektörüdür. Yumurta üretiminde merkez konumda olan ilimiz, sektörün borsası durumundadır. 2018 yılında 79 milyon dolar ile ilimizde mermerden sonra en fazla ihracatı gerçekleştirilen sektör yumurtacılıktır.

Tarım ve hayvancılıkta da ilimiz önemli bir yere sahiptir. Geleneksel hayvancılığın azaldığı ve buna karşılık modern hayvancılığın artmaya başladığı Afyonkarahisar'da, et ve et ürünleri üretimi önemli gelişme göstermiş, bu bakımdan ilimiz 2018 yılında 396 bin 898 büyük baş hayvan sayısı ile Türkiye'de ön sıralardadır.

Hayvancılıkta süt sığırcılığı, küçük ve büyük baş hayvancılık, arıcılık ve tavukçulukta öncü iller arasında yer alan Afyonkarahisar, tarımsal üretim olan kiraz, vişne, patates ve haşhaş üretiminde Türkiye'de stratejik bir konumdadır.

1.3. Sanayi

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi, ilimizde, Valilik, Belediye Başkanlığı ve Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı ile oluşturulmuş müteşebbis teşekkülün girişimleriyle, 27.03.1980 tarihinde kurulmuştur.

İlimizdeki 7 ilçede üretim aşamasına geçmiş 7 adet, toplamda ise 9 adet OSB bulunmaktadır. İlimizde üretim aşamasına geçmiş OSB'ler Afyonkarahisar Merkez, Bolvadin, Dinar, Emirdağ, İncehisar (Mermer İhtisas), Sandıklı ve Şuhut'ta bulunmaktadır. Üretime geçme aşamasında olan Dazkırı ve Afyon II. Organize Sanayi Bölgesi'dir.

Ayrıca, Merkez ilçede ikinci, Dazkırı'da ise Dokuma-Konfeksiyon İhtisas OSB kurulması için girişimler devam etmektedir. Ülke genelindeki 284 OSB'nin %3'ünden fazlasının Afyonkarahisar'da bulunması ilimizdeki sanayi gelişiminin yaygın olduğunu göstermektedir.

1.4. Seracılık

Afyonkarahisar'da niteliklerine göre örtü altı tarım alanlarına baktığımız zaman yıldan yıla artış görülmektedir. 2010 yılında 170 dekar seramız bulunurken 2017 yılı sonu itibariyle bu rakam 866 hektara kadar çıkmıştır.

Örtüaltı alan verilerine baktığımızda, 2018 yılında Afyonkarahisar'da 1161 dekar Örtüaltı alan mevcut olup, bunun 1014 dekarı plastik sera, 95 dekarı cam sera ve 31 dekar alanı ise yüksek tünel olarak faaliyet göstermektedir.

İlimizde bulunan seralarda çoğunlukla domates üretilmektedir. 2018 yılında yaklaşık 33 bin ton domates üretimi gerçekleşmiştir.

Burada önemli bir hususa değinmekte fayda var bahsi geçen üretimimiz klasik seracılık ile değil termal kaynaklarımızı kullanarak topraksız tarım uygulaması ile yapılmaktadır. Termal kaynaklı topraksız seracılıkta da ülkemizde öncü konumdayız.

1.5. Termal Turizmin Başkenti Afyonkarahisar

Jeotermal kaynaklı seracılığın gelişim gösterdiği ilimizde özellikle termal turizm odağında yurt içinden ve yurt dışından gelen turist sayısı yıldan yıla artış göstermektedir.

Termal turizmin olanakları diğer turizmlerden her zaman farklıdır en önemli farkları; 12 ay turizm yapma imkânı, termal tesislerde insan sağlığını iyileştirici aktivitelerin yanı sıra eğlence ve dinlenme olanaklarının da bulunmasıdır.

Son yıllarda turizmin yıl boyunca yoğunluk kazanması için Turizm Bakanlığınca, turizmi çeşitlendirme politikası uygulanmıştır. Bu çeşitlendirme içerisinde ilimizde en önemli alan ise kaplıca ve ılıca yönünden termal turizmdir. 12 ay boyunca turizm faaliyeti devam edebilmektedir. Afyonkarahisar Türkiye'de kaplıca ve ılıca yönünden sayılı iller arasındadır. Bu sebeple son yıllarda fertler, şirketler ve kooperatifler termal turizme yönelik yatırımlara yönelmişlerdir. Yapılan ve yapılacak olan bu yatırımların sonunda Afyonkarahisar turizmde hak ettiği yerini alacaktır. Kaplıcaları, zengin tabiat yapısı, tarihî eserleri, alternatif turizm çeşitliliği, kültür ve inanç turizmi, festival ve şenlikler gibi çeşitli turizm değerlerine sahip olan Afyonkarahisar, Anadolu'nun batı yakasında bir kavşak noktası olup, doğuyu batıya, kuzeyi güneye bağlayan tabii bir kapı konumundadır. Bu yüzden turizm potansiyeli yönüyle ülkemizin sayılı illeri arasındadır.

Son yıllarda Turizm sektöründe, 4 ve 5 yıldızlı yeni otellerimiz faaliyete geçmiş, bu da "Termal Başkent" olmamızı pekiştirmiştir.

Son on yılda atılan büyük adımlarla, ilimiz 10 adet 5 yıldızlı termal hotele sahip olmuştur. Bunlara ek olarak 1 adet beş yıldızlı otelimiz yapımı bitmiş olup faaliyete geçmesi beklenmektedir. 5 yıldızlı

otellerimizin yatak kapasitesi 7.200'dür. İlimizdeki toplam yatak kapasitesine bakacak olursak; inşaat halinde, yatırım belgesi olan ve faal olan otellerimizle birlikte bu rakam yaklaşık 37 bindir.

Bedensel ve ruhsal sağlığı kapsayan ve dünya genelinde Wellness olarak adlandırılan sağlık turizmi için ilimiz otellerine gelenlerin sayısı oldukça çoktur. İlimizde 650 bin metrekarelik alanda kurulan spor kompleksindeki 15 bin kapasiteli Zafer Stadyumu, 12 futbol sahası, 3 spor salonu, su kayağı tesisi, tam ve yarı olimpik yüzme tesisleri, güreş eğitim merkezi ve atletizm salonlarıyla dikkat çekmektedir.

Afyonkarahisar, termal turizm, kongre ve sağlık turizminin merkezi olmasının yanında spor turizminin de merkezi olma yolunda ilerlemektedir. Yurtiçi ve yurtdışından futbol takımları kamp programları için hem otellerimizden hem de spor kompleksimizden faydalanmaktadır. Ayrıca, 2018 yılı Eylül ayında Dünya Motokros Şampiyonası ilimizde düzenlenmiş olup, onlarca ülkede canlı olarak yayınlanmıştır.

2. AFYONKARAHİSAR DIŞ TİCARETİ

İlimizin 2018 yılı toplam ihracatı yüzde 9,15 yükselerek 341 milyon 714 bin dolar olmuştur. 2017 yılı toplam ihracatımız 313 milyon 442 bin dolar idi.

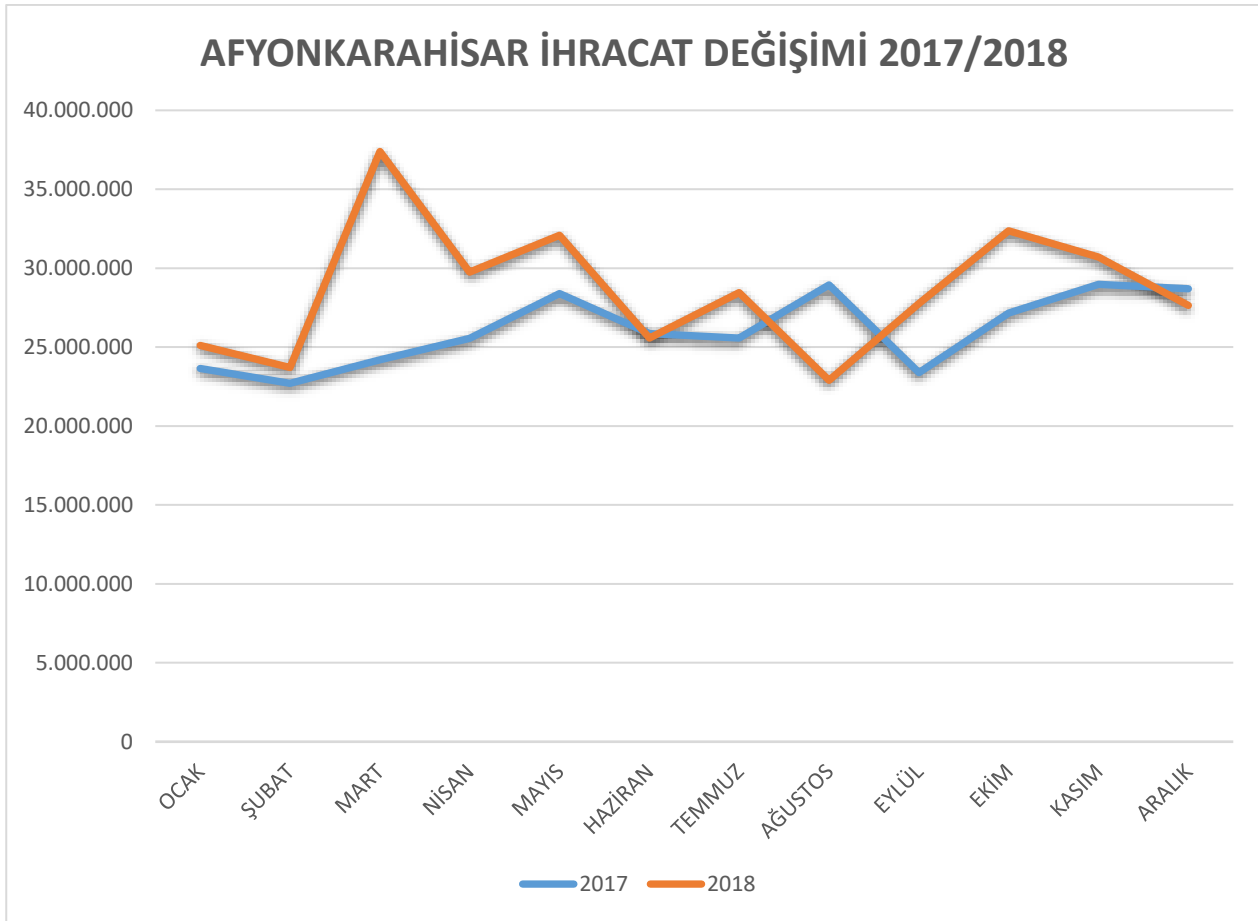
2018 yılında toplam 128 ülke 7 serbest bölgeye ihracat yapılırken, 2017 yılında 122 ülke 5 serbest bölgeye ihracat yapılmıştır.

İller sıralamasında Afyonkarahisar 2018 yılında toplam ihracatta 1 basamak yükselerek 81 il içerisinde 28'inci sırada yer almıştır.

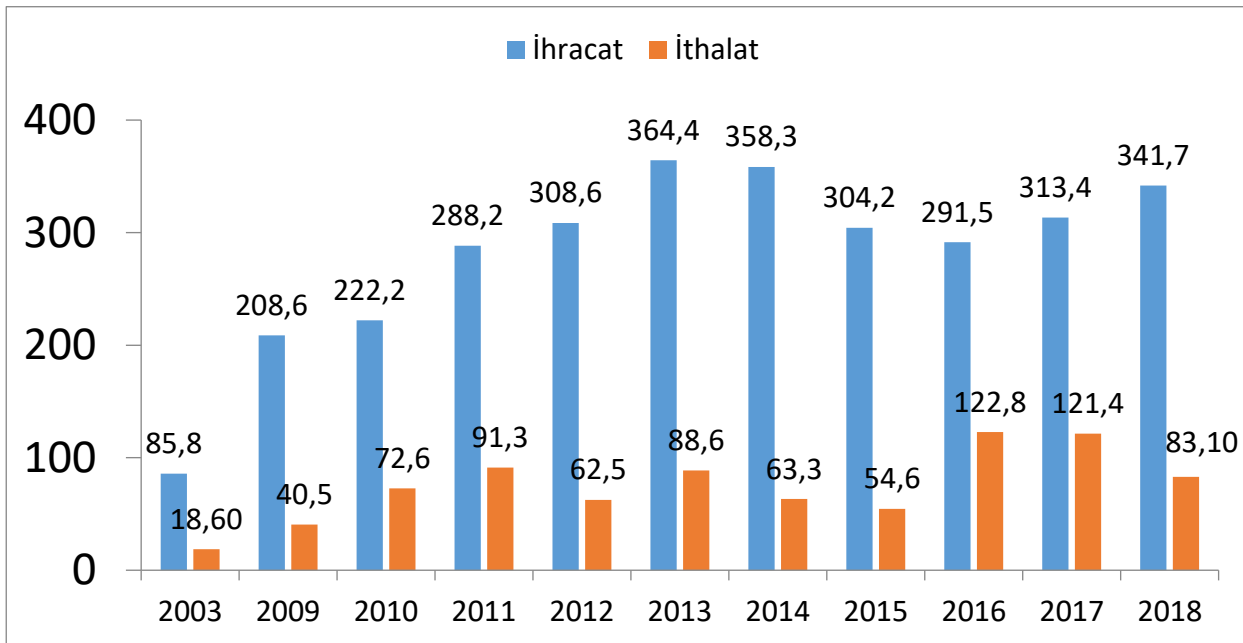
2017 yılında 324 olan ihracatçı firma sayımız 2018 yılsonu itibariyle 347 olmuştur.

Tablo 1: Afyonkarahisar İhracat Değişimi 2017/2018(\$)

Tablo 2: Yıllar İtibariyle Afyonkarahisar İhracat ve İthalat Değişimi 2018 (Milyon \$)

Kaynak: TÜİK ve TİM

İlimizin Dış Ticaret Dengesi 'ne baktığımızda **DIŞ TİCARET FAZLALIĞI** veren ender illerden bir tanesiyiz. 2018 yılında 1 dolarlık ithalatımıza karşılık 4.11 dolar ihracat yaparak ülke ekonomisine artı olarak destek vermekteyiz.

Tablo 3: İllerin 2018 Yılı İhracat Sıralaması (1000 \$)

SIRA	İLLER	İHRACAT TUTARI (DOLAR)
1	İstanbul	72.095.567,80
2	Kocaeli	14.128.478,75
3	Bursa	13.298.331,95
4	İzmir	9.757.833,28
5	Ankara	7.672.747,62
-	-	-
-	-	-
26	Şırnak	440.588,10
27	Çorum	346.520,87
28	Afyonkarahisar	341.713,60
29	Malatya	339.552,44
30	Yalova	307.448,56

Kaynak: TİM

Tablo 4: 2018 Yılı Afyonkarahisar En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (1000 \$)

SIRA	ÜLKE	2017	2018	DEĞ.
1	Irak	84.254,92	87.549,21	3,91%
2	ABD	49.626,75	53.912,67	8,64%
3	Çin Halk Cumhuriyeti	45.456,15	40.296,41	-11,35%
4	Fransa	24.289,55	24.233,53	-0,23%
5	Hindistan	2.440,79	16.251,14	565,81%
6	Avustralya	6.925,36	9.295,04	34,22%
7	İsrail	5.784,43	9.144,64	58,09%

8	Almanya	7.701,04	8.958,38	16,33%
9	Suudi Arabistan	5.770,06	7.199,14	24,76%
10	Belçika	6.438,94	5.330,20	-17,22%

Kaynak: TİM

Tablo 5: 2018 Yılı Afyonkarahisar En Çok İhracatı Yapılan İlk 10 Sektör (1000 \$)

SIRA	SEKTÖR	2017	2018	DEĞ.
1	Madencilik Ürünleri	185.099,45	184.678,25	% -0,23
2	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	86.091,53	90.490,03	% 5,11
3	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	3.946,35	20.552,63	% 420,80
4	Demir ve Demir Dışı Metaller	9.033,90	10.869,24	% 20,32
5	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	6.582,55	6.866,94	% 4,32
6	Meyve Sebze Mamulleri	5.611,09	6.694,11	% 19,30
7	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	4.289,59	6.284,87	% 46,51
8	Makine ve Aksamları	4.136,88	4.572,45	%10,53
9	Otomotiv Endüstrisi	1.180,12	3.979,80	% 237,24
10	Kuru Meyve ve Mamulleri	1.156,14	1.075,24	% -7,00

Kaynak: TİM

Tablo 6: Yıllar İtibariyle Yumurta İhracat Tutarı (\$)

YIL	İHRACAT TUTARI (DOLAR)
2010	30.193.000
2011	68.729.000
2012	90.500.000
2013	110.236.000
2014	114.834.000
2015	72.960.000
2016	58.840.000
2017	72.812.000
2018	79.015.000

Kaynak: TİM

Tablo 7: 2005-2018 Türkiye ve Afyonkarahisar Doğaltaş İhracatı (\$)

YIL	AFYONKARAHİSAR İHRACAT DEĞERİ (\$)	TÜRKİYE İHRACAT DEĞERİ (\$)	AFYONKARAHİSAR'IN İHRACAT PAYI
2005	91.161.000	805.235.000	%11,32
2006	116.050.000	1.025.938.000	%11,31
2007	142.155.000	1.241.672.000	%11,45
2008	145.201.000	1.415.152.000	%10,26
2009	116.107.000	1.240.679.000	%9,36
2010	139.489.000	1.571.095.000	%8,88
2011	146.664.000	1.677.104.000	%8,75
2012	158.089.000	1.900.803.000	%8,32
2013	180.484.000	2.221.264.000	%8,13
2014	180.989.000	2.128.042.000	%8,50
2015	176.955.000	1.907.225.000	%9,28
2016	170.465.000	1.805.889.000	%9,43
2017	185.432.000	2.048.092.000	%9,05
2018	184.678.000	1.767.000.000	%9,56

Kaynak: TİM**Tablo 8:** 2016-2017-2018 Yılı Madencilik Ürünleri İhracat Sıralaması İllere Göre

2016 YILI			2017 YILI			2018 YILI		
1	İstanbul	1.095.570	1	İstanbul	1.361.020,65	1	İstanbul	448.721.325,80
2	Ankara	566.195	2	Ankara	672.546,98	2	Denizli	198.022.217,15
3	Elazığ	224.192	3	Elazığ	294.558,28	3	Afyon	183.900.846,31
4	Antalya	222.949	4	Antalya	270.173,85	4	Burdur	167.016.962,62
5	İzmir	208.537	5	İzmir	231.963,97	5	İzmir	163.027.634,95

6	Denizli	201.268	6	Denizli	229.335,99	6	Antalya	161.568.981,81
7	Afyon	170.465	7	Afyon	185.432	7	Bursa	115.590.670,61
8	Burdur	128.802	8	Burdur	154.649,76	8	Muğla	55.507.389,38
9	Aydın	108.098	9	Bursa	129.889,58	9	Diyarbakır	47.894.875,53
10	Rize	103.359	10	Aydın	125.852,33	10	Aydın	43.053.472,66

Kaynak: TİM

Tablo 9: 2018 Yılı En Çok Haşhaş İhracatı Yapan İlk 10 İl

SIRA	İLLER	İHRACAT TUTARI (DOLAR)
1	İzmir	57.611.662,54
2	Afyonkarahisar	17.556.891,53
3	Aydın	560.702,34
4	İstanbul	334.848,39
5	Uşak	253.318,83
6	Malatya	188.059,51
7	Denizli	186.923,53
8	Mersin	136.484,46
9	Adıyaman	66.970,00
10	Bursa	21.085,72

Tablo 10: Afyonkarahisar İhracatçı Firma Sayısı

YIL	FİRMA SAYISI
2010	211
2011	227
2012	217
2013	231
2014	248
2015	273
2016	301
2017	324
2018	341

Kaynak: ATSO

Kaynak: TİM

3. TÜRKİYE- NİJERYA DIŞ TİCARETİ

3.1. Türkiye- Nijerya Dış Ticaret

3.1.1. Türkiye'nin Nijerya'ya İhracatı

Tablo 11: 2018 Yılı Türkiye'den Nijerya'ya En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Sektör (1000 \$)

NO	ÜRÜNLER	2017 (BİN \$)	2018 (BİN \$)	DEĞİŞİM ORANI
1	Çelik	42.238,41	47.823,79	13,22%
2	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	5.380,83	5.172,84	-3,87%
3	Demir ve Demir Dışı Metaller	13.336,23	11.261,21	-15,56%
4	Deri ve Deri Mamulleri	1.405,78	4.637,76	229,91%
5	Diğer Sanayi Ürünleri	96,35	72,44	-24,81%
6	Elektrik Elektronik ve Hizmet	27.813,37	40.213,45	44,58%
7	Fındık ve Mamulleri	0,00	0,16	
8	Gemi ve Yat	346,24	1.183,76	241,89%
9	Halı	5.188,89	6.799,13	31,03%
10	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	7.404,82	8.374,14	13,09%

3.1.2. Türkiye'nin Nijerya'dan İthalatı

2018 yılında Türkiye Nijerya'dan ithalatı % 8,2 düşüşle 143 bin 432 dolarlık olmuştur. Bu rakam 2017 yılında 156 bin 286 dolar idi.

Tablo 12: Türkiye'nin Nijerya'dan En Fazla İthalat Yaptığı İlk 5 Sektör

NO	ÜRÜNLER	2018
1	Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar,sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	102.319.836
2	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	21.154.190
3	Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler	6.050.699
4	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	5.987.315
5	Cam ve cam eşya	2.461.040

4. Afyonkarahisar- Nijerya Dış Ticareti

4.1. Afyonkarahisar'ın Nijerya'ya İhracatı

Afyonkarahisar'ın Nijerya'ya 2018 yılındaki ihracatı 12 bin 800 dolar olmuştur. 2017 yılında ise ihracatı bulunmamaktadır.

NO	ÜRÜNLER	2018
1	Mermer	12.800

4.2. Afyonkarahisar'ın Nijerya'dan İthalatı

Afyonkarahisar'ın Nijerya'dan ithalatı 271 bin 009 dolar olmuştur. 2017 yılında ise 684 bin 403 dolar olmuştur.